

SCRISORI DIN PARIS

A TREIA BIENALĂ

A treia Bienală de la Paris, la care participă 53 de țări, este o manifestare a tineretului pe tărâmul artelor. Menirea ei este de a oglindi problemele care frământă tineretul din lumea întreagă și de a contribui la înfăptuirea unui spirit universal, prin mijlocirea artei. Căci opera de artă, națională prin obârșia ei, este universală prin năzuințele și prin efectele ei.

ACEASTA Bienală se situează sub semnul excentricității și al extravaganțelor, care, respingând orice tradiții consacrate, ating adesea la farsă și nihilism. Ce pot avea comun cu opera de artă, de pildă, un aparat de televiziune învelit într'un ziar rupt sau un simplu pian, prezentate de grupul letrist "animat de Isidore Isou" sub titlul "creații orale și gestuale menite să înnoiască formele poetice, corporale și plastice ale teatrului"?

Fanfaronada nu este nici măcar originală, căci cu patru decenii în urmă un alt inovator venit din România stărnise mulțimi valvă cu măscociri similare. Dar acela avea talent de poet și voia, prin incoherența absolută, să lupte împotriva unor tradiții înrădăcinate care stânjenesc mersul înainte al artei, pe când grupul letrist nu urmărește decât să atragă atenția asupra sa prin tot felul de năzbății zgomotoase.

O caracteristică a acestei Bienale este creșterea numărului lucrărilor de echipă, care tind să realizeze o sinteză a artelor, înglobând nu numai arhitectura, pictura și sculptura ca odinioară, dar și muzica, cinematograful, poezia și arta lirică. Astfel grupul "Laboratorul Artelor", condus de Jean-Louis Renucci, comportă un delegat pentru "filosofia spațiului", un altul pentru "organizarea spațiului", un al treilea pentru "organizarea acțiunii și a timpului", pe lângă responsabili pentru artele plastice, ambiantele colorate, muzică, artă lirică (canto), artă plastică și cinematografie.

Grupul Mu (Mutatie Zoomorfă folosită în Oceanografie) prezintă o "lucrare experimentală de structură originală: dodecafo nică" intitulată "Sfârșitul Pământului", unde se vede o sculptură alcătuită din fire de metal aurit, alături de o construcție cubică pe pereții căreia sunt atârșate o partitură muzicală și câteva coperte ale manifestului MU. La această ispravă au colaborat doi arhitecți, doi pictori, un sculptor, un gravor, un compozitor și un artist cărui s'a uitat să i se indice specialitatea.

De cu totul altă calitate este grupul Abator, alcătuit din doi francezi (un arhitect și un pictor), un sculptor olandez, un pictor spaniol, un altul cuban și un altul de origine polonez.

Sculptorul olandez declară: "lucrând la construcția de lemn, farmecul brutal al distrugerii și rustica frumusețe a porților de hambar m-au dus la realizarea unui fel de mașină în care, sub forma unor perne când fadecând erotice, când sadice, se introducea un element oarecum corporal. Un nume s'a impus numaidecât: mașina de tortură. Construcția pe care am realizat-o pentru Abatorul nostru este sinteza tuturor mașinilor de tortură".

Pictorul Pironcelli, care colaborează la această operă de echipă, afirmă că a vrut să picteze "morții, pieriți de o moarte violentă, arși de vii la Hiroshima, cei științific uciși în marile abatoare ultramoderne dela Dachau, Buchenwald, Auschwitz, morții ghetoului din Varșovia, morții evadărilor neizbutite, agățați de sărmele ghimpate ca rufe puse la uscat, trupuri găurite, măcelărite, spintecate, mutilate, torturate, arse pe grătar, desfigurate, ruginite, descojite, ajunse aproape cenușă".

Și el își încheie astfel declarația: "Morți, care v'ați jertfit pentru noi, adică pentru nimic, faceți să devenim sterili sau

ce, dar imaginea păstrează o atmosferă specifică, evocatoare.

Zvi Tolovski, în peisajul "Munții Iudei" ca și în celelalte două pânze expuse, încearcă să realizeze un material uscat, amintind pietrele vechi, pe care desenul se înscrie ca o incizie de semne tainice, geometrice, cu tălcuri adânci.

Peisajele prezentate de Yvette Szupak-Thomas sunt construcții abstracte cu variații de verde pe negru, impregnate de o ciudată poezie. La o simplificare extremă recurge Sonia Shimi în peisajul "Loc tainic", în care șapte copaci, plasați pe două rânduri, se înscriu ca niște semne cabalistice pe un fond neutru.

Iosif Gatengo, în două peisaje, cu acorduri de roșu pe negru, se dovedește mai dramatic, mai frământat, în timp ce Tuvia Beerl își arată preferința pentru arta abstractă în două compoziții finite în tonuri reci de cenușă și negru cu sobre și subtile rezonanțe.

Arie Azene mai folosește tansismul, lăsând o oarecare transparență petelor de culoare destul de fadec. Mult mai hotărât, cu o personalitate bine definită, apare David Ben Shaul în cele două litografii ale sale, tratate cu siguranță și subtilitate și vădind o bogată fantazie.

Deși pictura israeliană evoluează încă în orbita Școlii din Paris, se constată totuși o tendință către afirmarea unui specific propriu, care să rezece voința estetică a poporului israelian și contribuția sa originală la marele patrimoniu artistic al lumii.

dați-ne copii-monștri pentru că să nu uităm niciodată măcelurile, pentru că să nu se mai întoarcă niciodată vremea abatoarelor!"

Cumplită-i deznădejdea care pustiește inima acestui tânăr! Violența capătă aci accente de Apocalips.

de IONEL IANU

Să fie oare acesta pulsul moral al tineretului de astăzi?

Un răspuns liniștitor în această privință îl găsim în secția israeliană a Bienalei și mai ales în lirismul cald și avântat al lui David Sharir din pânzele sale intitulate "Elan în Spațiu" și "Barocă desfășurare spațială".

Jocul liber al fantaziei se exprimă în culori calde, în pete ușoare ca o ploaie de lumină cosmică. O calligrafie exuberantă construiește imaginea într-o rețea de linii ușoare, negre, care parcă zboară pe pânză într-un furcă irezistibil. Bucuria de viață a unui tineret ajuns la un încontestabil echilibru sufleteș se exprimă ca un cântec însoțit în aceste pânze.

Un accent mai grav întâlnim la Arie Kilemnik, care folosește acorduri violente de culoare în tablourile sale "Rugăciune la malul apei" și "Discuție". Pe un fundal de un roșu aprins se desprind siluetele grotesti, reduse la simple forme schemati-